

18/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

מהו מאסר חלף קנס ובאילו מקרים יופעל?

הרשעה בפלילים אינה דבר קל לאף אדם שכן היא בדרך כלל גוררת עונשים הפוגעים בכל תחומי החיים כגון: מאסר בפועל ועל תנאי, עבודות שירות, עבודות לתועלת הציבור, רישום פלילי ועוד. אמנם, אחד ממרכיבי הענישה שנוטים להפחית מערכו הוא עונש הקנס. התועלת והחיסכון שמביא הקנס למדינה יחד עם ההשפעה ההרתעתית שלו, הופכת אותו לרכיב עונשי נפוץ למדי. יחד עם זאת, לעיתים נאשמים לא עומדים בתשלום הקנס בשל מגוון סיבות. אי עמידה בתשלום מפעילה את עונש המאסר המכונה - מאסר חלף קנס. מה משמעותו של מאסר חלף קנס ומתי הוא מופעל? אילו שיקולים על בית המשפט להביא בעת קביעת גובה מאסר חלף קנס? כיצד ניתן לפרוס או לדחות את הקנס שהוטל? עו"ד אסף דוק מסביר.

הקנס נחשב לעונש אפקטיבי למדי שכן הוא לא דורש השקעת משאבים רבים (שלא כמו עונש מאסר), והוא אף מסוגל "לייצר" הכנסה עבור המדינה. כאשר מדובר בעבירה כלכלית, היתרונות בעונש מתבלטים, בכך שהאדם אשר ביצע את העבירה לא יצא נשכר ממנה. אמנם, לעיתים יכולת האכיפה של עונש זה היא בעייתית, שכן לא פעם קיימים מקרים בהם החייבים בתשלום הקנס מפגרים במועדי התשלומים, או לא משלמים אותו בכלל. לכן, המחוקק יצר מספר כלים שיאפשרו את אכיפת התשלום.

כיצד מתבצעת אכיפת התשלום לפי החוק?

1. לפי סעיף 67 לחוק העונשין, תיווסף תוספת פיגור לקנס שלא שולם, כולו או מקצתו במועד שנקבע. כמו כן, נקבע כי השיעור יהיה 50% מהקנס או מחלקו שלא שולם.
2. לפי סעיף 70 לחוק העונשין, הוראות פקודת המיסים (גביה) יחולו על גביית קנס שלא שולם במועד שנקבע, בדומה למס לפי אותה פקודה.
3. מאסר במקום קנס, לפי סעיף 71 לחוק העונשין, אשר מטרתו לשלם את הנידון לשלם את הקנס, אחרת - ייאסר מאחורי סורג ובריח.

אילו שיקולים מנחים את בית המשפט בקביעת גובה המאסר שיהיה חלף קנס? כיצד ניתן לפרוס או לדחות את הקנס?

לא בכל המקרים אי תשלום קנס משמעותו זלזול או ציות לעונש מצד החייב. לא פעם, קיימים מקרים בהם החייב לא מסוגל עקב מצוקה כלכלית - שלעיתים נגרמת בעקבות ההליך המשפטי וההרשעה - לשלם את הקנס. כיצד בית המשפט מונע מצבים כאלו? מלכתחילה, על בית המשפט לקבוע את גובה הקנס על פי היכולת הכלכלית של הנאשם. אמנם, נדיר שבית המשפט מקיים חקירה מאומצת כדי לברר את מצבו הכלכלי של הנאשם, ולרוב הוא מסתמך על תצהירים מטעמו ומטעם באי כוחו בדבר היכולת הכלכלית העומדת לרשותו עבור תשלום הקנס. על פי מידע זה, בית המשפט אמור להתאים את גובה הקנס, תקופת התשלום שלו ואופן פריסת התשלומים של הסכום, ליכולתו הכלכלית של הנאשם, מבלי להידרדר לחיי עוני שעלולים להשיבו למעגל הפשיעה. עם זאת, לא פעם, יכולתו של החייב לשלם את הקנס נפגעת לאחר שהקנס מושת עליו. כיצד מערכת המשפט והאכיפה מתמודדת עם מצב כזה?

במסגרת **ערעור פלילי 4919/14** שנדון בבית המשפט העליון, כבוד השופט יצחק עמית קבע מספר עקרונות יסוד בנוגע לקביעת גובה המס שנאשם ישלם, ומספר כללים ליישומם. בין קביעותיו ניתן לציין שני דברים מרכזיים:

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

1. קביעת הקנס צריכה להתבצע תוך שמירה על איזון בין האינטרס הציבורי של הרתעה וענישה, לבין הרצון לא להביא לכדי התמוטטות כלכלית של הנאשם, תוך הבאתו למצב של צבירת פיגורים וישיבה במאסר חלף קנס.

2. **המרכז לגביית קנסות** הוא הגוף אשר יטפל בעניינים של פריסה ודחייה של תשלומים, אשר יקבל את החלטתו בצורה מנומקת. במקרים בהם ישנו צורך בביקורת שיפוטית על החלטות מרכז גביית הקנסות, ביקורת שתעשה על ידי בג"ץ. אמנם, במקרים נדירים ובמשורה, יכול בית המשפט הפלילי לעכב גביית תשלומים ויישום של מאסר חלף קנס, בשביל לאפשר לנאשם להציג את גרסתו בפני בית המשפט, בטרם יכנס למאסר חלף קנס.

כיצד למנוע מאסר במקום קנס?

במידה ובית המשפט הטיל עליך רכיב עונשי של תשלום קנס אך אינך עומד בו, עליך להתייעץ עם עורך דין פלילי באופן מיידי. עו"ד ידע להציג את טיעוניך בצורה משכנעת בפני המרכז לגביית קנסות או לחלופין בפני בית המשפט, בכדי למנוע מצב בו הקנס ימוטט אותך כלכלית או שלא תוכל לעמוד בתשלומיו, ובכך ימנע ממך ישיבה מאחורי סורג ובריח במסגרת של מאסר חלף קנס.

לקבלת ייעוץ משפטי מקצועי ראשוני בנושא, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו באמצעות הטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.